

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صفحه تأیید اعضای هیأت داوران.

مجتمع آموزش عالی فقه
مدرسه عالی فقه و اصول
رشته فقه و اصول

رساله علمی سطح ۴

عنوان رساله: وظائف رسانه تصویری از دیدگاه فقه فریقین

استاد راهنما:

حجة الاسلام والمسلمین علی سائلی

استاد مشاور:

حجة الاسلام والمسلمین ابراهیم شفیعی سروستانی

دانش پژوه:

غلام اکبر شاکری

کد تحصیلی: ۱۲۵۱۲۵۱

آذر ۱۳۹۶

- مسؤلیت مطالب مندرج در این رساله به عهده نویسنده می باشد.
- هر گونه استفاده از این رساله با ذکر منبع بلا اشکال است و نشر آن در داخل کشور منوط به اخذ مجوز از جامعه المصطفی (ص) العالمیه است.

تقدیر و تشکر

از همه کسانی که در تدوین و تکمیل این رساله مستقیم یا غیر مستقیم سهم هستند صمیمانه تقدیر و تشکر می نمایم.

تشکر و قدردانی ویژه و صمیمانه دارم در محضر استاد محترم حجة الاسلام و المسلمین علی سائلی که به عنوان استاد راهنما با راهنمایی های ارزشمند علمی و همکاری دوستانه و صمیمانه نقش اساسی را در تکمیل این رساله ایفا نمودند.

همچنین از استاد محترم مشاور ، حجة الاسلام والمسلمین ابراهیم شفیعی سروستانی صمیمانه تشکر می نمایم که مشاوره های ارزشمندی ارائه نمودند.

و از ریاست محترم جامعه المصطفی العالمیه و ریاست محترم مجتمع آموزش عالی فقه و ریاست محترم مدرسه عالی فقه و اصول و همه دست اندرکاران و مسئولین و گروه فقه و اصول تقدیر و تشکر می نمایم.

و از خداوند متعال برای همه این عزیزان آرزوی توفیق ، عافیت و عاقبت به خیری را مسئلت دارم.

اهداء

تقدیم به ارواح مطهر چهارده معصوم علیهم السلام و شهداء کربلاء و همه شهداء اسلام به ویژه شهداء انقلاب اسلامی ایران و امام شهداء رضوان الله تعالی علیهم اجمعین.
و تقدیم به پدر و مادر عزیزم که برای من آرزوی موفقیت دارند و از پیشرفت من قلباً خوشحال می شوند.

چکیده

از آنجا که فقه عهده‌دار تبیین برنامه عملی برای انسان است و امروز مباحث و موضوعات جدیدی پدید آمده است لذا این رسالت حوزه علمیه است که وظیفه انسان در برابر همه موضوعات نوظهور را از دیدگاه فقه بیان نماید و یکی از موضوعات جدید که نیاز هست دیدگاه فقه در رابطه با آن بیان شود، رسانه تصویری است و مبتلا به، عموم هم است لذا در این رساله سعی بر آن شده است که وظایف رسانه تصویری از دیدگاه فقه فریقین بیان شود و در قالب نه فصل به برخی از مهم‌ترین وظایف رسانه تصویری از دیدگاه فقه فریقین پرداخته شده است.

در فصل اول مفهوم رسانه و نقد و کارکردهای رسانه و تعامل بین دین و رسانه توضیح داده شده است. در فصل دوم، حول دو محور بحث شده است محور اول اینکه رسانه تصویری در اصل پخش برنامه‌ها چه وظائفی دارد؟ ما در پاسخ به این سؤال با استفاده از آیات و روایات، برخی از مهمترین وظائف رسانه تصویری را بیان کردیم که به قرار ذیل می‌باشند. یکی از مهمترین وظائف رسانه تصویری در عصر حاضر دفاع از تهاجم فرهنگی و جنگ نرم دشمن علیه اسلام و مسلمین است با استفاده از آیات و روایات ثابت کردیم که این از وظائف رسانه است؛ وظیفه مهم دیگری که بر دوش رسانه است اینست که صداقت و راستگویی را رعایت کند و اطلاعات درست به مردم بدهد این وظیفه هم با آیات و روایات مستند شده است. و هم چنین رسانه وظیفه دارد که از ایجاد انحراف در مخاطبین پرهیز نماید و برای آن مصادیقی هم بیان شده و از قرآن و حدیث مستدل بیان شده است و یکی از وظائف در اصل پخش اینست که از فریب افکار عمومی پرهیز نماید و برای آن هم مصادیقی با استناد به روایات و آیات بیان شده است.

در محور دوم بحث شده است که آیا حکم فقهی پخش زنده و غیر زنده از لحاظ نگاه به تصویر فرقی وجود دارد یا نه؟ نتیجه بررسی این شده که برخی قائل به فرق و برخی دیگر فرقی قائل نیستند، اقوال همراه با استدلال بیان شده است.

در فصل سوم بررسی کردیم که آیا رسانه تصویری وظیفه دارد همه واقعیت‌های خوب و بد جامعه را منعکس کند یا نه؟ در جواب این سوال دو نظریه متصور بود و ما به این نتیجه رسیدیم که ما به طور کلی نمی‌توانیم حکم کنیم که انعکاس همه واقعیت‌ها خوب است و یا بد است بلکه حکم انعکاس واقعیت‌ها با توجه به خود واقعیت معلوم می‌شود یعنی انعکاس برخی واقعیت واجب و برخی حرام و... می‌باشد. سپس بر مبنای همین نظریه با استناد به آیات و روایات لزوم فلتر کردن برنامه‌ها و قلمرو آن و ویژگی‌های افراد فیلتر کننده هم بررسی شده است.

و در فصل چهارم بحث کردیم که رسانه تصویری در قبال نقد و بررسی عملکرد مسئولین نظام چه وظیفه‌ای دارد؟ در ابتدا به ضرورت نقد و نظارت بر عملکرد مسئولین نظام از دیدگاه فقه اسلامی را بیان کردیم سپس اول از دیدگاه فقه امامیه ثابت کردیم که نقد و نظارت بر عملکرد مسئولین نظام از وظائف افراد

جامعه است و رسانه هم به عنوان شخصیت حقوقی وظیفه دارد که عملکرد مسئولین نظام را نقد بررسی نماید.

سپس از دیدگاه اهل سنت هم این وظیفه را برای افراد جامعه و رسانه تصویری مستدل بیان کردیم و در آخر به فرق بین نقد و نهی از منکر و فرق بین نقد و عیب جویی هم اشاره کردیم.

در فصل پنجم وظیفه رسانه تصویری در قبال تربیت دینی مخاطبان را از دیدگاه فقه فریقین بررسی نموده از ادله مانند وجوب ارشاد جاهل و وجوب حفظ دین و وجوب جهاد فرهنگی به این نتیجه رسیدیم که تربیت دینی مخاطبان از وظائف رسانه تصویری است.

در فصل ششم وظیفه رسانه تصویری در مورد پخش آگاهی های تبلیغاتی را بررسی نموده و برخی از مهمترین وظائف رسانه تصویری در این زمینه را از دیدگاه فریقین مستدل بیان کردیم ، من جمله پرهیز از فریبکاری و نیرنگ زدن به خریداران و پرهیز از خیانت و تقلب ، پرهیز از دروغ و پرهیز از سوء استفاده از جاذبیت های جنسی و... در آگاهی های تبلیغاتی است.

در فصل هفتم وظیفه رسانه تصویری در مورد انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب در رسانه بررسی شده است و با استناد به آیات و روایات به این نتیجه رسیدیم که انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب همراه با نقد اشکالی ندارد و اگر بدون نقد باشد جایز نیست.

و در فصل هشتم بررسی شده که رسانه تصویری در مورد پخش مناظرات چه وظیفه ای دارد ؟ و در بررسی ها به این نتیجه رسیدیم که از دیدگاه فقه فریقین مناظره دو نوع است ، ممدوح و مذموم اگر ممدوح باشد پخش آن از رسانه اشکالی ندارد و اگر مذموم باشد پخش آن جایز نیست.

و در فصل نهم وظیفه رسانه در ترغیب مخاطبان به امر به معروف و نهی از منکر بررسی شده است و با استفاده از آیات و روایات به این نتیجه رسیدیم که از دیدگاه فقه فریقین ترغیب به همه کار های نیک از وظائف رسانه تصویری است و امر به معروف و نهی از منکر یکی از مهمترین و برجسته ترین آنها است لذا ترغیب به آن از وظائف رسانه تصویری است.

کلمات کلیدی: رسانه، وظیفه، وظائف، دین، انعکاس ، نقد

فهرست مطالب

عنوان رساله: وظائف رسانه تصويرى از دیدگاه فقه فریقین.....٢

فهرست مطالب.....أ

پیش گفتار.....١

بیان مسئله تحقیق.....١

هدف تحقیق.....١

پیشینه تحقیق.....٢

ضرورت تحقیق.....٢

سئوالات اصلی و فرعى تحقیق.....٣

فرضیه تحقیق.....٣

فصل اول: کلیات و مفاهیم.....٥

١: کلیات.....٧

الف (انواع رسانه.....٧

ب (انواع رسانه های جمعی.....٧

ج (کارکردهای رسانه های جمعی.....٨

د (رسانه های تصویری و غیر تصویری.....٩

ه (تفاوت رسانه تصویری با سایر رسانه ها.....٩

و (ویژگی های تلویزیون.....١٠

ز (کارکردهای تلویزیون.....١١

ح (دین و رسانه.....١٢

٢: مفاهیم.....١٩

الف) تعریف رسانه.....١٩

یک: تعریف لغوی رسانه.....١٩

دو: تعریف اصطلاحی رسانه.....١٩

ب (تعریف رسانه تصویری.....١٩

ج (مفهوم نقد.....٢٠

فهرست مطالب.....ب

فرق بین نقد و انتقاد..... ۲۱

د (اهمیت نقد..... ۲۱

فصل دوم: دیدگاه فقهاء و ادله آنان در باره وظیفه رسانه تصویری در پخش زنده و

غیر زنده برنامه ها..... ۲۲

۱_ مکلف بودن شخصیت حقوقی..... ۲۳

۲_ تعریف شخصیت حقوقی..... ۲۳

۳_ حقوق و تکالیف شخصیت حقوقی در حقوق مدنی..... ۲۳

۴_ دیدگاه فقهاء در مورد شخصیت حقوقی..... ۲۴

نتیجه بحث..... ۲۶

۵_ دیدگاه فقهاء فریقین و ادله آنان در اصل پخش برنامه ها..... ۲۷

۶_ وظائف رسانه تصویری در اصل پخش برنامه ها..... ۲۸

الف (وجوب دفاع در برابر جنگ نرم دشمن..... ۲۸

یک: ادله وجوب دفاع از دیدگاه امامیه..... ۲۸

دلیل اول: آیات..... ۲۸

دلیل دوم: روایات..... ۳۱

دلیل سوم: دلیل عقلی..... ۳۲

دو: ادله وجوب دفاع در برابر جنگ نرم از دیدگاه اهل تسنن..... ۳۲

دلیل اول: آیات..... ۳۲

دلیل دوم: روایات..... ۳۲

ب (رعایت صداقت در پخش برنامه ها و اخبار..... ۳۴

یک: وجوب صداقت از دیدگاه امامیه..... ۳۴

دو: ادله وجوب صداقت از دیدگاه امامیه..... ۳۴

سه: اهمیت و وجوب صداقت در قرآن..... ۳۵

چهار: وجوب راستگوئی در روایات امامیه..... ۳۶

۷_ لزوم صداقت در رسانه از دیدگاه فقهاء معاصر..... ۳۷

الف (دیدگاه امام خمینی(ره)..... ۳۷

ب (دیدگاه مقام معظم رهبری..... ۳۸

۸_ محرّمات رسانه تصویری در اصل پخش برنامه ها..... ۳۸

الف (پر هیز از ایجاد انحراف در مخاطبین..... ۳۸

یک: مصادیق عوامل ایجاد انحراف.....	۳۹
مصدق اول: اشاعه فحشاء.....	۳۹
مصدق دوم: ایجاد شبهه در ضروریات دین و مذهب.....	۴۲
ب) پرهیز از فریب افکار عمومی.....	۴۴
یک: مصادیق فریب افکار عمومی.....	۴۵
مصدق اول: مدح و ثنای بی جا از افراد و گروهها.....	۴۵
مصدق دوم: تخریب موقعیت افراد و گروهها.....	۴۸
۹_ دیدگاه فقهاء و ادله آنان در پخش زنده برنامه ها.....	۵۰
الف) حکم نگاه در فقه امامیه.....	۵۰
ب) فرق بین پخش زنده و غیر زنده.....	۵۲
ج) دلیل قائلین به عدم تفاوت بین پخش زنده و غیرزنده.....	۵۲
ج) دیدگاه محقق نراقی در مورد نگاه به نامحرم در آب و آئینه.....	۵۲
د) دلیل محقق نراقی بر مدعای خود.....	۵۳
ه) دیدگاه محقق یزدی (ه) در مسئله مذکور.....	۵۳
و) دیدگاه محقق اشتهااردی(ره) در ما نحن فیه.....	۵۳
ز) نقد کلام محقق اشتهااردی(ره).....	۵۵
ح) دیدگاه محقق خوئی(ره)در مسئله مورد بحث.....	۵۵
ط) دلیل فرق بین پخش زنده و غیر زنده.....	۵۶
ی) نظر مختار.....	۵۶

فصل سوم: وظیفه رسانه تصویری در انعکاس واقعیت های خوب و بد جامعه از نظر

فریقین.....۵۷

۱_ معیار خوب و بد.....	۵۸
۲_ بررسی نظریه لزوم انعکاس واقعیت های خوب و بد جامعه.....	۶۰
الف) نظریه اول.....	۶۰
یک: ادله نظریه اول از دیدگاه امامیه.....	۶۰
دو: ادله نظریه اول از دیدگاه اهل تسنن.....	۶۴
سه: رد نظریه اول.....	۶۹
ب) نظریه دوم.....	۶۹
ج) اثبات نظریه دوم.....	۶۹

۳- بررسی نظریه فیلتر کردن انعکاس واقعیت های خوب و بد جامعه..... ۸۱

الف (نظریه اول..... ۸۲

یک: بررسی نظریه اول..... ۸۲

دو: وجوب حفظ مصلحت عمومی در فقه فریقین..... ۸۲

مصلحت در لغت..... ۸۲

سه: مفهوم مصلحت در اصطلاح فقهاء فریقین..... ۸۲

چهار: وجوب حفظ مصلحت عمومی در فقه شیعه..... ۸۳

پنج: وجوب حفظ مصلحت عمومی در فقه اهل تسنن..... ۸۶

شش: تفاوت در دیدگاه فریقین..... ۸۷

هفت: نتیجه بحث..... ۸۸

ب (نظریه دوم..... ۸۸

یک: ادله نظریه دوم..... ۸۸

دو: اشکال..... ۸۹

سه: جواب اشکال..... ۸۹

چهار: نتیجه بحث..... ۹۳

۴_ قلمرو فلتر کردن برنامه ها..... ۹۳

الف: توهین به مقدسات..... ۹۴

ب: هتک حرمت اشخاص..... ۹۵

ج: تضعیف نظام اسلامی..... ۹۹

فصل چهارم: وظیفه رسانه تصویری در نقد و بررسی عملکرد مسئولین نظام..... ۱۰۱

۱_ ضرورت نقد و نظارت بر عملکرد مسئولین نظام..... ۱۰۲

۲_ نقد و نظارت بر عملکرد مسئولین نظام از دیدگاه فقه شیعه..... ۱۰۳

الف (ادله لزوم نقد و بررسی عملکرد حاکم نظام اسلامی از دیدگاه فقه شیعه..... ۱۰۳

دلیل اول: شرائط و وظائف حاکم نظام اسلامی..... ۱۰۳

دلیل دوم لزوم نقد و بررسی عملکرد حاکم نظام اسلامی: احادیث..... ۱۱۰

خلاصه بحث..... ۱۱۷

اشکال و جواب..... ۱۱۸

ب (ادله لزوم نقد و بررسی عملکرد مسئولین نظام از نظر اهل تسنن..... ۱۲۰

دلیل اول: شرائط حاکم..... ۱۲۰

دلیل دوم: احادیث.....	۱۲۱
دلیل سوم: امر به معروف و نهی از منکر.....	۱۲۲
نتیجه بحث.....	۱۲۳
ج (ویژگیهای نقد و بررسی کننده مسئولین نظام.....	۱۲۳
یک: متخصص و کارشناس بودن نقد کننده.....	۱۲۳
فرق بین نقد و نهی از منکر.....	۱۲۴
دو: خالصانه بودن نقد و بررسی.....	۱۲۵
سه: رعایت مصلحت عامه.....	۱۲۵
چهار: پرهیز از محرمات شرعی.....	۱۲۶
تفاوت بین نقد و عیب جویی.....	۱۲۸

فصل پنجم: وظیفه رسانه تصویری در تربیت دینی مخاطبان..... ۱۳۲

۱_ تربیت در لغت.....	۱۳۳
۲_ تعریف اصطلاحی تربیت.....	۱۳۴
۳_ وظیفه رسانه تصویری در تربیت دینی مخاطبان از دیدگاه فقه امامیه.....	۱۳۵
الف (ادله لزوم تربیت دینی مخاطبان توسط رسانه تصویری از دیدگاه امامیه.....	۱۳۵
یک: وجوب ارشاد و تعلیم جاهل.....	۱۳۵
دو: وجوب حفظ دین.....	۱۴۱
ادله وجوب حفظ دین.....	۱۴۱
سه: وجوب جهاد فرهنگی.....	۱۴۵
چهار: استفاده از تمام توان در برابر دشمن.....	۱۵۰
پنج: مسئولیت مکلفین توانمند.....	۱۵۱
شش: قاعده حرمت تعاون بر اثم و عدوان.....	۱۵۲
هفت: وجوب امر به معروف و نهی از منکر.....	۱۵۳
هشت: روایات دال بر وجوب نصیحت به مؤمن.....	۱۵۴
ب (وظیفه رسانه تصویری در تربیت دینی مخاطبان از دیدگاه فقه اهل تسنن.....	۱۵۴
ج) ادله لزوم تربیت دینی مخاطبان توسط رسانه تصویری از دیدگاه عامه.....	۱۵۵
یک: تعلیم دادن جاهل از دیدگاه اهل تسنن.....	۱۵۵
دو: وجوب حفظ دین از دیدگاه اهل تسنن.....	۱۵۷
سه: وجوب جهاد.....	۱۵۸

۴_ وظائف رسانه در تربیت دینی مخاطبان..... ۱۶۰

فصل ششم: وظیفه رسانه تصویری در آگهی های تبلیغاتی..... ۱۶۲

۱_ وظیفه رسانه تصویری در پخش آگهی های تبلیغاتی از دیدگاه امامیه..... ۱۶۴

الف (پرهیز از فریبکاری و نیرنگ زدن به خریداران..... ۱۶۵

یک: تدلیس در اصطلاح فقهاء..... ۱۶۵

دو: مصادیق تدلیس در کتب فقهی..... ۱۶۷

سه: مصادیق تدلیس در آگهی تبلیغاتی..... ۱۶۷

ب (پرهیز از خیانت و تقلب در معاملات..... ۱۷۰

یک: مصادیق غش در کتب فقهی..... ۱۷۱

دو: مصادیق غش در آگاهی های تبلیغاتی..... ۱۷۲

ج (پرهیز از دروغ گفتن در معامله..... ۱۷۳

د (عدم استفاده از جاذبیت جنسی..... ۱۷۵

ه (پرهیز از تحریک مشتری برای خرید..... ۱۷۹

و (پرهیز از هر گونه ضرر رسانی..... ۱۸۱

یک: ضرر فرهنگی..... ۱۸۱

دو: ضرر روحی و روانی..... ۱۸۳

ز (خیر خواه بودن نسبت مخاطبین..... ۱۸۳

۲_ وظیفه رسانه تصویری در پخش آگهی های تبلیغاتی از دیدگاه اهل تسنن..... ۱۸۴

الف (اجتناب از مکر و حيله..... ۱۸۴

ب (پرهیز از غش و تقلب..... ۱۸۵

ج (پرهیز از دروغ..... ۱۸۶

د (ترک سوء استفاده از جاذبیت جنسی..... ۱۸۷

ه (اجتناب از تحریک مشتری برای خرید کالا..... ۱۸۸

و (اجتناب از ضرر رسانی..... ۱۹۱

ز (خیرخواهی نسبت به مخاطبان..... ۱۹۳

فصل هفتم: وظیفه رسانه تصویری در انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب..... ۱۹۵

۱- وظیفه رسانه تصویری در انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب از دیدگاه امامیه..... ۱۹۶

الف (جواز پخش نظرات مخالفان دین و مذهب همراه با نقد و بررسی..... ۱۹۷

ب (ادله جواز انعکاس همراه با نقد..... ۱۹۷

یک: آیات دال بر جواز.....	۱۹۷
دو: سیره معصومین.....	۲۰۰
سه: فتاوی فقهاء.....	۲۰۱
نتیجه بحث.....	۲۰۴
ج (عدم جواز انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب بدون نقد و پاسخ.....	۲۰۴
یک: مفهوم کتب ضلال از دیدگاه فقهاء.....	۲۰۵
دو: ادله حرمت نشر افکار گمراه کننده.....	۲۰۶
د (جمع بین آزادی بیان و منع انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب.....	۲۰۸
۲_ وظیفه رسانه تصویری در انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۰۹
الف (ادله جواز پخش نظرات مخالفان دین و مذهب همراه با نقد و بررسی از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۰۹
یک: آیات قرآن.....	۲۰۹
دو: دلیل عقلی.....	۲۱۲
ب (ادله عدم جواز انعکاس نظرات مخالفان دین و مذهب در رسانه تصویری، بدون نقد، از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۱۳
یک: روایات.....	۲۱۳
دو: فتاوی فقهای عامه.....	۲۱۴
سه: حرمت اعانه بر اثم.....	۲۱۶
چهار: وجوب دفع و نهی از منکر.....	۲۱۷
پنج: وجوب حفظ دین.....	۲۱۸
خلاصه بحث.....	۲۱۸

فصل هشتم: وظیفه رسانه تصویری در پخش مناظرات.....۲۲۰

۱_ مناظره در لغت.....	۲۲۱
۲- دیدگاه فقه امامیه پیرامون وظیفه رسانه تصویری در پخش مناظرات.....	۲۲۴
الف (اقسام مناظره.....	۲۲۴
یک: مناظره ممدوح.....	۲۲۵
دو: مناظره مذموم.....	۲۲۵
ب (مناظره مذموم از دیدگاه روایات امامیه.....	۲۲۵
نتیجه بحث.....	۲۳۱
ج (ویژگیهای مناظره ممدوح.....	۲۳۱

د (ویژگیهای مناظره کننده.....	۲۳۲
ه (حکم پخش مناظره انتخاباتی.....	۲۳۶
۳_ خلاصه وظائف رسانه تصویری در پخش مناظرات از دیدگاه فقه امامیه.....	۲۳۶
۴_ دیدگاه فقه اهل تسنن پیرامون وظیفه رسانه تصویری در پخش مناظرات.....	۲۳۷
الف: مناظره ممدوح از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۳۸
ب (مناظره مذموم از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۴۰
نتیجه بحث.....	۲۴۳
ج (حکم مناظرات سیاسی از دیدگاه اهل تسنن.....	۲۴۴
د(آفات مناظره مذموم.....	۲۴۴
۵_ خلاصه وظائف رسانه تصویری از دیدگاه فقه اهل سنت.....	۲۴۵

فصل نهم: وظیفه رسانه تصویری در ترغیب مخاطبان به امر به معروف و نهی از منکر

۲۴۷.....	۲۴۷
۱_ ترغیب مخاطبان به امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقه امامیه.....	۲۴۸
الف: ترغیب و تشویق به کارهای نیک در قرآن.....	۲۴۸
ب: اصل امر به معروف و نهی از منکر و وظیفه ترغیب.....	۲۵۱
ج: ترغیب و تشویق به کارهای نیک در روایات.....	۲۵۲
د: نمونه های تشویق و ترغیب در فقه شیعه.....	۲۵۶
جمع بندی بحث.....	۲۵۸
۲_ ترغیب مخاطبان به امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقه اهل تسنن.....	۲۵۹
الف (ترغیب و تشویق در کتب حدیثی اهل تسنن.....	۲۶۱
ب (ترغیب و تشویق در کتب فقهی اهل تسنن.....	۲۶۴
۳_ خلاصه وظائف رسانه تصویری در رابطه با ترغیب مخاطبان.....	۲۶۷
جمع بندی و نتیجه گیری.....	۲۶۹
فهرست منابع:.....	۲۷۲

پیش گفتار

انسان موجودی است ارتباط خواه و دوستدار برقراری ارتباط با هم نوع خود و همین ارتباطات است که افراد را به جامعه تبدیل می کند به عبارت دیگر همین ارتباطات است که از افراد قوم، قبیله، ملت و جامعه بشری درست می کند ارتباطات فقط به بیان آشکار و انتقال ارادی پیام گفته نمی شود بلکه به همه فرایندهایی گفته می شود که توسط آن مردم بر یکدیگر تأثیر می گذارند.

پس از انقلاب صنعتی در ارتباطات بشر تحولی اساسی به وجود آمده امروزه ارتباطات انسان با انسانی دیگر منحصر به زبان نیست پیشرفت فن آوری شکل ارتباطات را روز به روز متحول می نماید.

استعمال واژه رسانه در ارتباطات خیلی شائع است از این جا معلوم می شود که فن آوری با ارتباطات پیوند عمیق دارد.^۱ و از آنجا که ارتباطات عنصری است که افراد را تبدیل به جامعه می کند و امروزه یکی از مهمترین وسایل ارتباطی رسانه تصویری است و از طرفی فقه عهده دار تبیین وظیفه شرعی مکلفین در همه ابعاد جامعه است لذا این وظیفه حوزه های علمیه و فقه پژوهان است احکام شرعی مربوط به رسانه تصویری را از منابع آن استنباط نمایند.

بیان مسئله تحقیق

مسئله و موضوع تحقیق این رساله (وظایف رسانه تصویری از دیدگاه فقه فریقین چیست؟) می باشد و این سؤال اصلی تحقیق است و واضح و روشن است که رسانه یکی از جدیدترین موضوعات است و رسانه هم تقسیمات متعددی دارد طبق یکی از تقسیمات رسانه یا نوشتاری است مانند روزنامه ، مجلات و کتاب ها و..... ویا شنیداری است مانند رادیو و .. و یا تصویری است مانند تلویزیون ، نقاشی و ویدیو ها و..... در این رساله بررسی می شود که رسانه تصویری از دیدگاه فقه فریقین چه وظائفی دارد.

هدف تحقیق

از آنجا که رسانه تصویری یکی از موضوعات جدید و مبتلابه است و در هر مملکتی رسانه به طور کلی و به ویژه رسانه تصویری یکی از مؤثرترین دستگاهها در بهبود و تخریب فرهنگ جامعه به

۱. هیات مؤلفان، باقر انصاری، مسؤلیت مدنی رسانه همگانی، معاونت پژوهش تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور، ص ۱۵ و ۱۶.

شمار می‌رود لذا هدف ما در این تحقیق این است که از دیدگاه فقه فریقین وظائف این نهاد روشن و منقح گردد.

پیشینه تحقیق

موضوع تحقیق با عنوان مذکور کاملاً بکر و جدید است بلکه موضوع فقه رسانه با همه گستردگی که دارد موضوعی است که خیلی مورد بحث و بررسی قرار نگرفته است و نیاز به بحث و بررسی از دیدگاه فقهی دارد البته برخی مقالات، پایان‌نامه و کتاب در موضوع فقه رسانه نوشته شده است که برخی مسائل فقه رسانه را بحث و بررسی قرار دادند از جمله حجت الاسلام عباس کوثری مقاله‌ای مختصر به عنوان "فقه رسانه" نوشته که در سایت دانشکده صدا و سیما قم منتشر شده است.^۱ حجت الاسلام مهدی طائب هم کتابی به عنوان "فقه رسانه" نوشته که تسنیم اندیشه آنرا چاپ و نشر کرده است

یک پایان‌نامه به عنوان "فقه روزنامه‌نگاری" در مرکز مدیریت توسط حجت الاسلام احسان قباد نوشته شده که در کتابخانه آیت الله حائری موجود است، همه اینها بخش کوچکی از فقه رسانه را مورد بحث و بررسی قرار داده اند زیرا فقه رسانه یک موضوعی جدید و گسترده است و به ابعاد مختلف زندگی انسان ارتباط دارد لذا همه این مقالات و کتب و پایان‌نامه‌ها اگرچه برخی مسائل و موضوعات فقه رسانه را مورد بحث و بررسی قرار دادند ولی هنوز در اول راه هستند لذا در این عرصه نیاز بحث و بررسی بیشتری وجود دارد و تا منقح کردن همه ابیات این موضوع هنوز خیلی راه است و ما، در این تحقیق سعی کردیم بحثی نسبتاً جامع در مورد برخی مسائل فقه رسانه ارائه دهیم که تاکنون یا اصلاً بحث نشده و یا خیلی مختصر بحث شده و یا از دیدگاه غیر فقهی مطرح شده است.

ضرورت تحقیق

بر کسی پوشیده نیست که با پیشرفت جوامع بشری بسیاری موضوعات جدیدی بوجود آمده که احکام فقهی آنها هنوز منقح و روشن نشده است و بر عهده حوزه‌های علمیه و محققین فقهی است که احکام فقه آن موضوعات و مسائل مستحدثه را از قرآن و سنت استنباط نموده در اختیار مکلفین قرار بدهند و یکی از آن موضوعات رسانه بالعموم و به ویژه رسانه تصویری است که یکی از مبتلابه